

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету фінансів та обліку
Андрій КІЗИМА
„29” 08 2025р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
„29” 08 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ННІНОТ
Святослав ПИТЕЛЬ
„29” 08 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни „ФІНАНСИ”

Ступінь вищої освіти - бакалавр

Галузь знань 07 „Управління та адміністрування”

Спеціальність 072 „Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок”

Освітньо-професійна програма „Фінанси”

Кафедра ФІНАНСІВ ім. С. ЮРІЯ

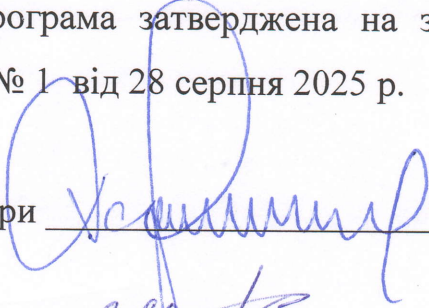
Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год)	Практичні заняття (год)	ІРС (год)	Тренінг (год)	СРС (год)	Разом (год)	Екзамен (семестр)
Денна	II	III	30	30	4	8	78	150	III
заочна	II	III	8	4			138	150	IV

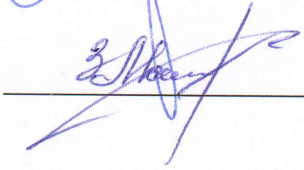
Тернопіль – 2025

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 07 „Управління та адміністрування”, спеціальності 072 „Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок”, затвердженої Вченою Радою ЗУНУ (протокол № 11 від 26.06.2024 р.)

Робочу програму склала д.е.н., проф. Тетяна КІЗИМА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів ім. С. Юрія, протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Зав. кафедри Андрій КРИСОВАТИЙ

Гарант ОП Зоряна ЛОБОДИНА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

Дисципліна – Фінанси	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	Статус дисципліни: <i>блок обов'язкових дисциплін, цикл професійної підготовки</i> Мова навчання: <i>українська</i>
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	Рік підготовки: <i>Денна – другий.</i> <i>Заочна – другий.</i> Семестр: <i>Денна – третій.</i> <i>Заочна – третій.</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – Фінанси	Лекції: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 78 год.</i> <i>Заочна – 138 год.</i> Тренінг: <i>Денна – 8 год.</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 4 год.</i>
Тижневих годин –10, з них аудиторних: 4 .		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

2.1. Мета вивчення дисципліни: формування у здобувачів освіти системного мислення, отримання ними фундаментальних теоретичних знань у сфері фінансів та здатності застосовувати їх у практичних ситуаціях в процесі постійного підвищення своєї професійної підготовки, розуміння закономірностей і специфіки функціонування фінансів на макро- і мікрорівнях та обґрунтування тенденцій розвитку світових і національних фінансових систем у сучасних умовах.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

В процесі вивчення дисципліни «Фінанси» здобувачі освіти повинні:

- отримати ґрунтовні теоретичні знання про предмет фінансової науки як основу пізнання сутності фінансів, оволодіти здатністю підтримувати належний рівень знань у сфері фінансів задля постійного підвищення рівня професійної підготовки;
- володіти теоретичними знаннями про особливості функціонування фінансових систем та причинно-наслідкові зв'язки, що існують у різних сферах фінансової системи; знати сучасні тенденції та проблеми розвитку фінансової системи України, оцінювати вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на розвиток фінансової системи України в сучасних умовах;
- розуміти сутність й теоретичні засади фінансової політики та ідентифікувати особливості податкової, бюджетної, грошово-кредитної, боргової, митної, інвестиційної та інших видів політик; розуміти специфіку функціонування фінансового механізму та його

роль у реалізації фінансової політики; вміти оцінювати ефективність змін у нормативно-правовому, організаційному та інформаційному забезпеченні фінансового механізму; уміти критично оцінювати вплив фінансового механізму на розвиток сучасного суспільства;

- володіти теоретичними знаннями про сутність і суспільне призначення податків, знати новітні тренди розвитку податкової системи держави та виявляти й оцінювати вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на формування податкової політики в Україні;

- володіти теоретичними основами та оперувати категорійним і понятійним апаратом з питань бюджету, бюджетної системи, бюджетного процесу і бюджетного дефіциту, розуміти теоретичні засади доходів і видатків бюджету; уміти ідентифікувати причини й прогнозувати наслідки бюджетного дефіциту та демонструвати практичні навички процесі прийняття фінансових рішень з питань бюджету;

- набути теоретичні знання щодо сутності державного кредиту і державного боргу; вміти аналізувати види та форми внутрішніх і зовнішніх державних запозичень, ідентифікувати причини виникнення і прогнозувати наслідки державного боргу; критично оцінювати й аналізувати переваги і недоліки боргового фінансування;

- володіти теоретичними знаннями щодо сутності, суспільного призначення та організаційних основ функціонування соціальних позабюджетних фондів, знати порядок нарахування, обчислення та сплати страхових внесків і здійснення виплат із соціальних позабюджетних фондів України;

- володіти теоретичними засадами, категорійним і понятійним апаратом у сфері фінансів суб'єктів господарювання та розуміти основи організації і специфіку функціонування фінансів суб'єктів підприємницької діяльності залежно від приналежності до інституційних секторів економіки, організаційно-правової форми та юридичного статусу;

- володіти теоретичними основами та оперувати понятійним апаратом у сфері фінансів домогосподарств; розуміти роль домогосподарства як важливого суб'єкта фінансових відносин; набути теоретичних знань і практичних навиків щодо складання особистого (сімейного) бюджету, сутності, мотивів та основних форм заощаджень домогосподарств; розуміти необхідність та ідентифікувати вектори підвищення рівня фінансової грамотності населення у сучасних умовах;

- оперувати понятійним апаратом та володіти теоретичними знаннями у сфері фінансового ринку й розуміти його роль у системі економічних відносин; розуміти технології та організаційно-правовий механізм функціонування фінансового ринку; вміти ідентифікувати основні сегменти та інструменти фінансового ринку й розуміти сутність і тенденції розвитку новітніх фінансових технологій в умовах цифровізації суспільства;

- володіти теоретичними знаннями про міжнародні фінанси та розуміти їх роль у розвитку глобальної економічної системи; уміти ідентифікувати основні сегменти міжнародного фінансового ринку; розуміти сутність міжнародного неринкового механізму перерозподілу фінансових ресурсів та роль міжнародних фінансових інституцій у розвитку сучасних світових і національних фінансових систем.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- здатність застосовувати набуті теоретичні знання у практичних ситуаціях;
- розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни:

Вивчення дисципліни «Фінанси» базується на знаннях, отриманих з таких дисциплін як «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Психологія професійної діяльності», «Гроші та кредит», «Інформаційно-комунікаційні технології», «Міжнародна економіка».

2.5. Результати навчання:

Програмні результати навчання, здобуті під час вивчення дисципліни «Фінанси», дозволяють здобувачам освіти в процесі професійної реалізації:

- знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем;
- визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань;
- розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансів та їх функціонування на макрорівні

Тема 1. Сутність та функції фінансів. Становлення і розвиток фінансової науки

Предмет фінансової науки як специфічна сфера суспільних економічних відносин з приводу формування і розподілу централізованих та децентралізованих грошових фондів.

Категоріальний та понятійний апарат фінансової науки. Теоретичні основи та принципи фінансової науки.

Фінанси як історична категорія. Історичні передумови виникнення і розвитку фінансів: поява держави та розвиток товарно-грошових відносин.

Діалектичні підходи до пізнання сутності фінансів. Сутність фінансів як економічної категорії. Фінанси як явище. Зміст та форма фінансів. Необхідність та характерні особливості фінансів у сучасних умовах.

Дискусійні питання сутності фінансів у зарубіжній і вітчизняній фінансовій науці. Розподільна та відтворювальна концепції у фінансовій науці. Фондова і потокова теорії та їх вплив на розвиток сучасної фінансової науки.

Функції фінансів як відображення їх сутності та суспільного призначення. Розподільна і контрольна функції фінансів.

Роль фінансів у розподілі і перерозподілі вартості валового внутрішнього продукту. Об'єкти та суб'єкти розподілу за допомогою фінансів. Первинний і вторинний розподіл (перерозподіл) ВВП.

Реалізація контрольної функції фінансів. Державні органи, що здійснюють фінансовий контроль в Україні.

Взаємозв'язок фінансів з іншими розподільними категоріями. Фінанси і гроші. Фінанси і заробітна плата. Фінанси і ціна. Фінанси і кредит.

Тема 2. Сутність та будова фінансової системи

Поняття фінансової системи. Теоретичні підходи до побудови фінансової системи. Структурування фінансової системи за основними ознаками. Особливості функціонування фінансових систем.

Фінансова система України та принципи її побудови. Внутрішня будова фінансової системи України. Сфери та ланки фінансової системи України, їх характеристика.

Фінанси суб'єктів господарювання, їх склад та призначення. Фінанси комерційних підприємств і організацій як вихідна ланка фінансової системи. Фінанси некомерційних установ і організацій. Фінанси добровільних громадських формувань. Особливості фінансової діяльності політичних партій в Україні.

Публічні фінанси, їх склад та призначення. Зведений бюджет як центральна ланка фінансової системи. Джерела формування та напрями використання коштів соціальних позабюджетних фондів (Пенсійний фонд України, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття). Державний і місцевий кредит.

Фінанси домогосподарств. Доходи і витрати домогосподарств. Поняття особистого (сімейного) бюджету.

Причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем, у різних сферах фінансової системи.

Організаційна структура фінансової системи України. Роль державних органів управління та фінансових інституцій у функціонуванні та розбудові фінансової системи.

Дискусійні питання сутності та складу фінансової системи.

Сучасні тенденції та проблеми розвитку фінансової системи України.

Тема 3. Фінансова політика, фінансовий механізм і фінансове право

Фінансова політика як важлива складова економічної політики держави. Сутність, організаційні засади та основні складові фінансової політики.

Види фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика.

Фінансова політика держави, принципи її формування. Бюджетна, податкова, грошово-кредитна, митна, боргова, інвестиційна політика та фінансова політика у сфері фінансового ринку.

Фінансова політика суб'єктів господарювання. Фінансова політика домогосподарств.

Фінансова політика у сфері міжнародних фінансів.

Сутність фінансового механізму, його склад та роль у реалізації фінансової політики.

Фінансові методи, їх загальна характеристика. Поняття та необхідність фінансового планування. Основні фінансові плани держави, територіальних громад, суб'єктів господарювання та домогосподарств. Оперативне управління фінансами, його необхідність та принципи. Роль та функції державних фінансових органів (Міністерства фінансів України, Державної податкової служби України, Державної митної служби України, Державної аудиторської служби України, Державної казначейської служби України) в управлінні фінансами. Необхідність і сутність фінансового контролю. Види, форми та методи фінансового контролю. Органи фінансового контролю в Україні. Фінансове забезпечення і фінансове регулювання як методи фінансового механізму.

Фінансові важелі та інструменти, їх характеристика. Фінансові стимули та фінансові санкції, їх види.

Нормативно-правове, інформаційне та організаційне забезпечення фінансового механізму.

Вплив фінансового механізму на розвиток сучасного суспільства.

Фінансове право як галузь публічного права. Методи фінансового права. Суб'єкти фінансового права. Загальна і особлива частини та джерела фінансового права.

Тема 4. Податки і податкова система

Теоретичні основи оподаткування. Податки як фінансова категорія, їх економічна сутність і призначення.

Історична ретроспектива розвитку податків як невід'ємного елементу суверенітету держави. Характерні ознаки податків як обов'язкових платежів. Основні принципи оподаткування. Поняття справедливості в оподаткуванні. Крива Лаффера. Вплив податків на суспільний добробут.

Елементи податку. Об'єкти, суб'єкти та ставки податку. Види податкових ставок. Податкові пільги, їх види.

Науково-теоретичні підходи до класифікації податків за основними ознаками. Податки на доходи, на споживання та на майно. Прямі і непрямі податки. Загальнодержавні та місцеві податки і збори. Закріплені і регульовані податки.

Функції податків як прояв їх сутності. Фіскальна, розподільна і регулююча функції податків. Дискусійні питання функцій податків.

Податкова система, її сутність та структура. Характеристика основних складових податкової системи держави. Система оподаткування в Україні, її характеристика. Платники податків та контролюючі органи в сфері оподаткування.

Ухилення від сплати податків як правова, економічна та морально-етична проблема. Види та форми ухилення від оподаткування. Відповідальність за порушення податкового законодавства. Адміністративна, фінансова та кримінальна відповідальність за порушення податкового законодавства.

Тема 5. Бюджет і бюджетна система. Бюджетний процес

Теоретичні основи бюджету. Наукові підходи до трактування сутності бюджету. Бюджет як центральна ланка фінансової системи держави, найбільший за обсягом централізований фонд грошових коштів та основний фінансовий план країни.

Функції бюджету. Роль бюджету в перерозподілі вартості ВВП.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Теоретичні та нормативно-правові основи побудови бюджетної системи при унітарному та федеративному державних устроях. Складові бюджетної системи та принципи її побудови. Державний бюджет України, його роль у бюджетній системі. Місцеві бюджети - фінансова база місцевого самоврядування. Поняття бюджетної (фінансової) децентралізації.

Доходи бюджету, їх класифікація. Податкові надходження до бюджету, їх склад та динаміка. Неподаткові надходження до бюджету, їх класифікація. Видатки бюджету та їх класифікація. Функціональна, економічна, відомча і програмна класифікації видатків бюджету.

Бюджетний процес і його складові. Теоретичні та організаційно-правові основи бюджетного процесу в Україні. Характеристика стадій (етапів) бюджетного процесу.

Теоретична концептуалізація бюджетного дефіциту, його економічна сутність і причини виникнення. Науково-теоретичні підходи до класифікації бюджетного дефіциту. Види бюджетного дефіциту.

Соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту. Методи обмеження та напрями скорочення дефіциту бюджету.

Тема 6. Державний і місцевий кредит

Економічна природа державного і місцевого кредиту. Науково-теоретичні підходи до трактування державного і місцевого кредиту як суспільної позикової системи. Наукові концепції, теорії та школи про роль державного і місцевого кредиту в житті суспільства.

Державний і місцевий кредит як економічна категорія, його сутність, призначення і роль в системі фінансових відносин. Держава як позичальник, кредитор і гарант. Форми державних (місцевих) запозичень.

Науково-теоретичні підходи до класифікації державних (місцевих) позик.

Внутрішні державні (місцеві) запозичення та їх форми. Державні та місцеві позики. Зовнішні державні (місцеві) запозичення. Позики міжнародних фінансових організацій. Міжурядові та комерційні позики. Позики під гарантії уряду.

Теоретичні основи державного (місцевого) боргу як результату існування державного (місцевого) кредиту. Причини виникнення, види, джерела погашення та потенційні наслідки державного (місцевого) боргу. Переваги і недоліки боргового фінансування.

Теоретико-організаційні засади управління державним (місцевим) боргом: сутність та функції. Погашення і обслуговування державного (місцевого) боргу. Ринкові і неринкові методи врегулювання державної заборгованості, їх характеристика. Роль фінансових органів (Боргового агентства України, Міністерства фінансів України, Державного казначейства України) в управлінні державним боргом.

Тема 7. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Соціальні позабюджетні фонди

Теоретичні та організаційно-правові засади загальнообов'язкового державного соціального страхування як важливої передумови функціонування соціальних позабюджетних фондів.

Сутність та суспільне призначення соціальних позабюджетних фондів. Соціальні позабюджетні фонди України.

Теоретичні основи пенсійного страхування громадян та його організація в Україні. Солідарна, накопичувальна і недержавна пенсійні системи, їх переваги і недоліки.

Пенсійний фонд України як основна фінансова інституція в системі пенсійного страхування громадян. Джерела формування і напрями використання коштів Пенсійного фонду України.

Доходи і видатки бюджету Фонду загальнообов'язкового соціального страхування України на випадок безробіття, специфіка їх формування в сучасних умовах.

Змістовий модуль 2. Функціонування фінансів на мікрорівні та рівні світового господарства

Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання

Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації. Теоретичні підходи до класифікації суб'єктів господарювання за інституціональними секторами національної економіки.

Науково-теоретичні засади фінансів суб'єктів господарювання як економічної категорії. Теоретичні основи та принципи організації фінансів суб'єктів підприємницької діяльності. Доходи і витрати підприємств, їх класифікація.

Теоретико-правові основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ (банків, страхових компаній).

Теоретичні основи фінансів організацій і установ соціальної сфери, створених органами виконавчої влади.

Теоретичні засади фінансів некомерційних організацій – добровільних об'єднань громадян.

Теоретичні основи фінансової діяльності підприємців - фізичних осіб. Особливості оподаткування підприємців - фізичних осіб в Україні.

Тема 9. Персональні фінанси. Фінанси домогосподарств.

Персональні фінанси як первинна ланка фінансової системи. Взаємозв'язок персональних фінансів зі сферами і ланками фінансової системи.

Домогосподарство як вагомий суб'єкт фінансових відносин в сучасних умовах. Теоретичні засади фінансів домогосподарств.

Теоретико-організаційні основи фінансового планування на рівні домогосподарства, його сутність, необхідність та основні етапи. Баланс активів і пасивів домогосподарства.

Бюджет домогосподарства, його структура. Класифікація джерел і видів доходів домогосподарств. Грошові і натуральні доходи. Номінальні і реальні доходи. Напрями максимізації доходів домогосподарств у сучасних умовах. Витрати домогосподарств, їх класифікація. Вектори раціоналізації споживчих та інвестиційних витрат домогосподарств. Резервний фонд домогосподарства: необхідність та основні форми.

Теоретичні засади заощаджень домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники. Переваги і недоліки основних форм заощаджень домогосподарств.

Сутність, необхідність та напрями підвищення рівня фінансової грамотності населення в сучасних умовах.

Тема 10. Фінансовий ринок

Фінансовий ринок в системі економічних відносин. Сутність та суспільне призначення фінансового ринку. Функції фінансового ринку.

Теоретичні засади, технології й організаційно-правовий механізм функціонування сегментів фінансового ринку. Класифікація суб'єктів та інструментів фінансового ринку.

Організаційно-правові основи функціонування ринку грошей та ринку капіталів.

Теоретичні засади функціонування кредитного ринку. Класифікація та загальна характеристика інструментів та суб'єктів кредитного ринку.

Теоретичні й організаційно-правові основи функціонування ринку цінних паперів. Науково-теоретичні підходи до класифікації цінних паперів. Первинний та вторинний ринки цінних паперів. Біржовий та позабіржовий обіг цінних паперів. Фондові біржі, їх роль у функціонуванні ринку цінних паперів.

Основи функціонування валютного ринку, класифікація його основних суб'єктів та інструментів. Валютні біржі та їх роль у функціонуванні валютного ринку.

Ринок золота та інших дорогоцінних металів і каменів, класифікація й характеристика його суб'єктів та інструментів.

Організаційно-правові засади функціонування ринку фінансових послуг. Класифікація видів фінансових послуг (кредитні послуги, послуги оренди, послуги страхування, послуги недержавного пенсійного забезпечення, факторингові, лізингові послуги тощо). Класифікація й характеристика суб'єктів та інструментів ринку фінансових послуг.

Фінансові посередники: класифікація, функціональне призначення та вплив на функціонування фінансового ринку. Інституційна інфраструктура фінансового ринку.

Сучасні фінансові технології як новий тренд на фінансовому ринку України. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації суспільства.

Тема 11. Міжнародні фінанси

Міжнародні фінанси як економічної категорії, їх сутність, значення і роль у розвитку глобальної економічної системи. Теоретичні аспекти впливу інтернаціоналізації, інтеграції, глобалізації і глокалізації на міжнародні фінанси.

Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу. Міжнародний фінансовий ринок як важлива складова системи міжнародного перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу. Класифікація та загальна характеристика сегментів міжнародного фінансового ринку.

Міжнародний неринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу. Міжнародні фінансові інституції, їх роль у розвитку сучасних світових і національних фінансових систем. Організація Об'єднаних націй. Міжнародний валютний фонд. Група Світового банку.

Політика і напрями діяльності Міжнародного валютного фонду та Групи Світового банку в Україні.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

(денна форма навчання)

Тема	Години					Контрольні заходи	
	Лекції	Прак-тичні заняття	СРС	ІРС	Тренінг		
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансів та їх функціонування на макрорівні							
Тема 1. Сутність та функції фінансів. Становлення і розвиток фінансової науки	4	4	8	2	2	Поточне опитування	
Тема 2. Сутність та будова фінансової системи	2	2	7				
Тема 3. Фінансова політика, фінансовий механізм і фінансове право	4	4	7				
Тема 4. Податки і податкова система	2	2	7		2	2	Поточне опитування
Тема 5. Бюджет і бюджетна система. Бюджетний процес	4	4	7				
Тема 6. Державний і місцевий кредит	2	2	7				
Тема 7. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Соціальні позабюджетні фонди	2	2	7				
Змістовий модуль 2. Функціонування фінансів на мікрорівні та рівні світового господарства							
Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання	4	4	7	2	4	Поточне опитування	
Тема 9. Персональні фінанси. Фінанси домогосподарств	2	2	7				
Тема 10. Фінансовий ринок	2	2	7				
Тема 11. Міжнародні фінанси	2	2	7				
Всього	30	30	78	4	8		

(заочна форма навчання)

	Години		
	Лекції	Практичні заняття	СРС
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансів та їх функціонування на макрорівні			
Тема 1. Сутність та функції фінансів. Становлення і розвиток фінансової науки	2	2	12
Тема 2. Сутність та будова фінансової системи			12
Тема 3. Фінансова політика, фінансовий механізм і фінансове право			12
Тема 4. Податки і податкова система	2		12
Тема 5. Бюджет і бюджетна система. Бюджетний процес			13
Тема 6. Державний і місцевий кредит			12
Тема 7. Загальнообов’язкове державне соціальне страхування. Соціальні позабюджетні фонди			13
Змістовий модуль 2. Функціонування фінансів на мікрорівні та рівні світового господарства			
Тема 8. Фінанси суб’єктів господарювання	2	2	13
Тема 9. Персональні фінанси. Фінанси домогосподарств			13
Тема 10. Фінансовий ринок	2		13
Тема 11. Міжнародні фінанси			13
Всього	8	4	138

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

Денна форма

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансів та їх функціонування на макрорівні

Практичне заняття 1, 2

Тема 1. Сутність та функції фінансів. Становлення і розвиток фінансової науки

Мета: закріплення теоретичних знань про предмет, становлення і розвиток фінансової науки та набуття навиків щодо володіння категоріальним і понятійним апаратом у сфері фінансів для постійного підвищення рівня професійної підготовки.

Питання для обговорення:

1. Фінанси як історична, економічна та розподільна категорія. Необхідність та характерні ознаки фінансів.
2. Сутність, зміст, явище та форма фінансів.
3. Об'єкти, суб'єкти та функції фінансів.
4. Взаємозв'язок фінансів з іншими розподільними категоріями.
5. Становлення і розвиток фінансової науки.

Практичне заняття 3

Тема 2. Сутність та будова фінансової системи

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності і структури фінансової системи та набуття навиків стосовно ідентифікації причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між сферами і ланками фінансової системи.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні основи побудови фінансової системи. Внутрішня будова фінансової системи.
2. Загальна характеристика сфер і ланок фінансової системи України. Вихідна та центральна ланки фінансової системи.
3. Організаційна будова фінансової системи України. Система державних органів управління у сфері фінансів та фінансових інституцій.
4. Сучасні тенденції та проблеми розвитку фінансової системи України.

Практичне заняття 4, 5

Тема 3. Фінансова політика, фінансовий механізм і фінансове право

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності, видів й основних складових фінансової політики та розуміння ролі фінансового механізму і фінансового права у реалізації основних засад фінансової політики.

Питання для обговорення:

1. Фінансова політика, її сутність, види і значення.
2. Фінансовий механізм та його роль у реалізації фінансової політики.
3. Загальна характеристика фінансових методів, важелів та інструментів фінансового механізму.
4. Організаційне, нормативно-правове та інформаційне забезпечення фінансового механізму.
5. Фінансове право як галузь публічного права. Загальна і особлива частини та джерела фінансового права.

Практичне заняття 6

Тема 4. Податки і податкова система

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності, функцій та ролі податків у житті сучасного суспільства і набуття навиків щодо ідентифікації новітніх тенденцій розвитку податкової системи України з урахуванням сучасних вітчизняних реалій.

Питання для обговорення:

1. Податки як фінансова категорія, їх економічна сутність і призначення. Основні принципи оподаткування.
2. Елементи податку. Класифікація податків за основними ознаками.
3. Функції податків як прояв їх сутності. Дискусійні питання функцій податків.
4. Податкова система: сутність та структура. Характеристика складових податкової системи держави.
5. Ухилення від сплати податків як правова, економічна та морально-етична проблема. Відповідальність за порушення податкового законодавства.

Практичне заняття 7, 8

Тема 5. Бюджет і бюджетна система. Бюджетний процес

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності бюджету, бюджетної системи, бюджетного процесу і бюджетного дефіциту та формування умінь застосовувати набуті знання для розв'язання практичних завдань у сфері бюджету й змістовно інтерпретувати отримані результати.

Питання для обговорення:

1. Бюджет як економічна категорія, його сутність і призначення. Функції бюджету.
2. Бюджетний устрій і бюджетна система. Складові бюджетної системи і принципи її побудови. Державний бюджет України та його роль у бюджетній системі. Місцеві бюджети як основа фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Поняття бюджетної (фінансової) децентралізації.
3. Доходи і видатки бюджету та їх класифікація.
4. Бюджетний процес і його складові. Загальна характеристика етапів бюджетного процесу.
5. Бюджетний дефіцит, його економічна сутність, класифікація, причини виникнення та соціально-економічні наслідки. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.

Практичне заняття 9

Тема 6. Державний і місцевий кредит

Мета: закріплення теоретичних знань з питань державного і місцевого кредиту та державного і місцевого боргу й набуття практичних навиків щодо ідентифікації новітніх трендів в управлінні державним боргом України.

Питання для обговорення:

1. Економічна природа і роль державного і місцевого кредиту в системі фінансових відносин.
2. Форми державного (місцевого) кредиту і класифікація державних (місцевих) позик.
3. Державний (місцевий) борг: причини виникнення, класифікація та соціально-економічні наслідки.
4. Управління державним (місцевим) боргом: сутність та функції. Ринкові і неринкові методи врегулювання державної (місцевої) заборгованості.

Практичне заняття 10

Тема 7. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Соціальні позабюджетні фонди

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності і суспільного призначення загальнообов'язкового державного соціального страхування і соціальних позабюджетних фондів та розуміння порядку нарахування, обчислення й сплати страхових внесків і здійснення виплат із соціальних позабюджетних фондів України.

Питання для обговорення:

1. Сутність та суспільне призначення загальнообов'язкового державного соціального страхування і соціальних позабюджетних фондів.
2. Пенсійне страхування і його організація. Солідарна, накопичувальна і недержавна пенсійні системи, їх переваги і недоліки.

3. Пенсійний фонд України як основна фінансова інституція в системі пенсійного страхування громадян. Джерела формування та напрями використання коштів Пенсійного фонду України.
4. Доходи і видатки бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи функціонування фінансів на мікрорівні та рівні світового господарства

Практичне заняття 11, 12

Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності фінансів суб'єктів господарювання та розуміння основ організації фінансів суб'єктів господарювання залежно від приналежності до інституційних секторів економіки, організаційно-правової форми та юридичного статусу.

Питання для обговорення:

1. Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації. Класифікація суб'єктів господарювання за інституціональними секторами економіки.
2. Фінанси суб'єктів господарювання як економічна категорія. Принципи організації фінансів суб'єктів господарювання.
3. Основи організації фінансів суб'єктів підприємницької діяльності. Доходи, витрати і прибуток підприємств.
4. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ (банків, страхових компаній).
5. Фінанси організацій і установ соціальної сфери, створених органами виконавчої влади.
6. Фінанси некомерційних організацій – добровільних об'єднань громадян.
7. Фінансова діяльність підприємців - фізичних осіб.

Практичне заняття 13

Тема 9. Персональні фінанси. Фінанси домогосподарств

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності домогосподарства як важливого суб'єкта фінансових відносин та набуття практичних навиків стосовно організації фінансів домогосподарств, фінансового планування і складання особистого (сімейного) бюджету.

Питання для обговорення:

1. Персональні фінанси як первинна ланка фінансової системи. Взаємозв'язок персональних фінансів зі сферами і ланками фінансової системи.
2. Домогосподарство як вагомий суб'єкт фінансових відносин в сучасних умовах. Теоретичні основи фінансів домогосподарств.
3. Фінансове планування на рівні домогосподарства, його сутність, необхідність та основні етапи.
4. Бюджет домогосподарства, його структура. Доходи і витрати домогосподарств, їх класифікація. Напрями максимізації доходів та раціоналізації витрат домогосподарств.
5. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники. Переваги і недоліки основних форм заощаджень домогосподарств.
6. Необхідність та напрями підвищення рівня фінансової грамотності населення в сучасних умовах.

Практичне заняття 14

Тема 10. Фінансовий ринок

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності фінансового ринку і розуміння його ролі у системі економічних відносин та набуття навиків стосовно ідентифікації основних сегментів й інструментів фінансового ринку.

Питання для обговорення:

1. Фінансовий ринок у системі економічних відносин, його суспільне призначення.
2. Функції фінансового ринку.
3. Сегментація фінансового ринку за різними ознаками.
4. Суб'єкти та інструменти фінансового ринку.
5. Фінансові посередники: класифікація, функціональне призначення та вплив на функціонування фінансового ринку.
6. Фінансові технології як новий тренд на фінансовому ринку України. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації національної економіки.

Практичне заняття 15

Тема 11. Міжнародні фінанси

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності міжнародних фінансів й розуміння їх ролі у розвитку глобальної економічної системи та набуття навиків стосовно ідентифікації ринкового і неринкового механізмів перерозподілу фінансових ресурсів та капіталу.

Питання для обговорення:

1. Міжнародні фінанси як економічна категорія, їх сутність і роль у сучасній глобальній економіці.
2. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу. Загальна характеристика сегментів міжнародного фінансового ринку.
3. Міжнародний неринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу.
4. Міжнародні фінансові інституції, їх роль у розвитку сучасних світових і національних фінансових систем.
5. Політика і напрями діяльності Міжнародного валютного фонду та Групи Світового банку в Україні.

Заочна форма

Практичне заняття 1

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансів та їх функціонування на макрорівні

Тема 1. Сутність та функції фінансів. Становлення і розвиток фінансової науки

Мета: закріплення теоретичних знань про предмет фінансової науки та набуття навиків щодо володіння категоріальним і понятійним апаратом у сфері фінансів для постійного підвищення рівня професійної підготовки.

Питання для обговорення:

1. Фінанси як історична, економічна та розподільна категорія. Необхідність та характерні ознаки фінансів.
2. Сутність, зміст, явище та форма фінансів.
3. Об'єкти, суб'єкти та функції фінансів.
4. Взаємозв'язок фінансів з іншими розподільними категоріями.
5. Становлення і розвиток фінансової науки.

Тема 2. Сутність та будова фінансової системи

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності і структури фінансової системи та набуття навиків стосовно ідентифікації причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між сферами і ланками фінансової системи.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні основи побудови фінансової системи. Внутрішня будова фінансової системи.

2. Загальна характеристика сфер і ланок фінансової системи України. Вихідна та центральна ланки фінансової системи.
3. Організаційна будова фінансової системи України. Система державних органів управління у сфері фінансів та фінансових інституцій.
4. Сучасні тенденції та проблеми розвитку фінансової системи України.

Тема 3. Фінансова політика, фінансовий механізм і фінансове право

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності, видів й основних складових фінансової політики та розуміння ролі фінансового механізму і фінансового права у реалізації основних засад фінансової політики.

Питання для обговорення:

1. Фінансова політика, її сутність, види і значення.
2. Фінансовий механізм та його роль у реалізації фінансової політики.
3. Загальна характеристика фінансових методів, важелів та інструментів фінансового механізму.
4. Організаційне, нормативно-правове та інформаційне забезпечення фінансового механізму.
5. Фінансове право як галузь публічного права. Загальна і особлива частини та джерела фінансового права.

Тема 4. Податки і податкова система

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності, функцій та ролі податків у житті сучасного суспільства і набуття практичних навиків щодо ідентифікації новітніх тенденцій розвитку податкової системи України з урахуванням сучасних вітчизняних реалій.

Питання для обговорення:

1. Податки як фінансова категорія, їх економічна сутність і призначення. Основні принципи оподаткування.
2. Елементи податку. Класифікація податків за основними ознаками.
3. Функції податків як прояв їх сутності. Дискусійні питання функцій податків.
4. Податкова система: сутність та структура. Характеристика складових податкової системи держави.
5. Ухилення від сплати податків як правова, економічна та морально-етична проблема. Відповідальність за порушення податкового законодавства.

Тема 5. Бюджет і бюджетна система. Бюджетний процес

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності бюджету, бюджетної системи, бюджетного процесу і бюджетного дефіциту та формування уміння застосовувати набуті знання для розв'язання практичних завдань у сфері бюджету й змістовно інтерпретувати отримані результати.

Питання для обговорення:

1. Бюджет як економічна категорія, його сутність і призначення. Функції бюджету.
2. Бюджетний устрій і бюджетна система. Складові бюджетної системи і принципи її побудови. Державний бюджет України та його роль у бюджетній системі. Місцеві бюджети як основа фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Поняття бюджетної (фінансової) децентралізації.
3. Доходи і видатки бюджету та їх класифікація.
4. Бюджетний процес і його складові. Загальна характеристика етапів бюджетного процесу.
5. Бюджетний дефіцит, його економічна сутність, класифікація, причини виникнення та соціально-економічні наслідки. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.

Тема 6. Державний і місцевий кредит

Мета: закріплення теоретичних знань з питань державного і місцевого кредиту та державного і місцевого боргу й набуття навиків щодо ідентифікації новітніх трендів в управлінні державним боргом України.

Питання для обговорення:

1. Економічна природа і роль державного кредиту в системі фінансових відносин.
2. Форми державного (місцевого) кредиту і класифікація державних (місцевих) позик.
3. Державний (місцевий) борг: причини виникнення, класифікація та соціально-економічні наслідки.
4. Управління державним (місцевим) боргом: сутність та функції. Ринкові і неринкові методи врегулювання державної (місцевої) заборгованості.

Тема 7. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Соціальні позабюджетні фонди

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності і суспільного призначення загальнообов'язкового державного соціального страхування і соціальних позабюджетних фондів та розуміння порядку нарахування, обчислення та сплати страхових внесків і здійснення виплат із соціальних позабюджетних фондів України.

Питання для обговорення:

1. Сутність та суспільне призначення загальнообов'язкового державного соціального страхування і соціальних позабюджетних фондів.
2. Пенсійне страхування і його організація. Солідарна, накопичувальна і недержавна пенсійні системи, їх переваги і недоліки.
3. Пенсійний фонд України як основна фінансова інституція в системі пенсійного страхування громадян. Джерела формування та напрями використання коштів Пенсійного фонду України.
4. Доходи і видатки бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

Практичне заняття 2

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи функціонування фінансів на мікрорівні та рівні світового господарства

Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності фінансів суб'єктів господарювання та розуміння основ організації фінансів суб'єктів господарювання залежно від приналежності до інституційних секторів економіки, організаційно-правової форми та юридичного статусу.

Питання для обговорення:

1. Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації. Класифікація суб'єктів господарювання за інституціональними секторами економіки.
2. Фінанси суб'єктів господарювання як економічна категорія. Принципи організації фінансів суб'єктів господарювання.
3. Основи організації фінансів суб'єктів підприємницької діяльності. Доходи, витрати і прибуток підприємств.
4. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ (банків, страхових компаній).
5. Фінанси організацій і установ соціальної сфери, створених органами виконавчої влади.
6. Фінанси некомерційних організацій – добровільних об'єднань громадян.
7. Фінансова діяльність підприємців - фізичних осіб.

Тема 9. Персональні фінанси. Фінанси домогосподарств

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності домогосподарства як важливого суб'єкта фінансових відносин та набуття навиків стосовно організації фінансів домогосподарств і складання особистого (сімейного) бюджету.

Питання для обговорення:

1. Персональні фінанси як первинна ланка фінансової системи. Взаємозв'язок персональних фінансів зі сферами і ланками фінансової системи.
2. Домогосподарство як вагомий суб'єкт фінансових відносин в сучасних умовах. Теоретичні основи фінансів домогосподарств.
3. Фінансове планування на рівні домогосподарства, його сутність, необхідність та основні етапи.
4. Бюджет домогосподарства, його структура. Доходи і витрати домогосподарств, їх класифікація. Напрями максимізації доходів та раціоналізації витрат домогосподарств.
5. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники. Переваги і недоліки основних форм заощаджень домогосподарств.
6. Необхідність та напрями підвищення рівня фінансової грамотності населення в сучасних умовах.

Тема 10. Фінансовий ринок

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності фінансового ринку і розуміння його ролі у системі економічних відносин та набуття навиків стосовно ідентифікації основних сегментів й інструментів фінансового ринку.

Питання для обговорення:

1. Фінансовий ринок у системі економічних відносин, його суспільне призначення. Функції фінансового ринку.
2. Сегментація фінансового ринку за різними ознаками.
3. Суб'єкти та інструменти фінансового ринку.
4. Фінансові посередники: класифікація, функціональне призначення та вплив на функціонування фінансового ринку.
5. Фінансові технології як новий тренд на фінансовому ринку України. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації національної економіки.

Тема 11. Міжнародні фінанси

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності міжнародних фінансів й розуміння їх ролі у розвитку глобальної економічної системи та набуття навиків стосовно ідентифікації ринкового і неринкового механізмів перерозподілу фінансових ресурсів та капіталу.

Питання для обговорення:

1. Міжнародні фінанси як економічна категорія, їх сутність і роль у сучасній глобальній економіці.
2. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу. Загальна характеристика сегментів міжнародного фінансового ринку.
3. Міжнародний неринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу.
4. Міжнародні фінансові інституції, їх роль у розвитку сучасних світових і національних фінансових систем.
5. Політика і напрями діяльності Міжнародного валютного фонду та Групи Світового банку в Україні.

6. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

Тренінг з дисципліни «Фінанси» проводиться у навчальному процесі підготовки бакалаврів з метою вироблення практичних навичок роботи у команді, розвитку здатності прогнозувати поведінку інших учасників та освоєння методів групової комунікації у вирішенні окремих завдань у сфері фінансів.

Організація і порядок проведення тренінгу

1. *Вступна частина.* Актуалізація теми тренінгового заняття та структуризація процесу його проведення. Ознайомлення студентів з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами. Представлення програми тренінгу.

2. *Організаційна частина.* Встановлення правил проведення тренінгу, формування малих робочих груп (3-5 груп), визначення завдань та розподіл ролей. Забезпечення учасників тренінгу роздатковими матеріалами: таблицями, бланками, алгоритмами проведення, інструкціями.

3. *Практична частина.* Виконання тренінгових завдань у малих групах з використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою). Підготовка презентаційних матеріалів за результатами виконання тренінгового завдання.

4. *Підведення підсумків.* Презентація практичної роботи в малих групах. Обговорення результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підведення підсумків, оцінка результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

Тематика тренінгу: Підвищення рівня фінансової грамотності населення.

Завдання тренінгу:

1. *Проаналізувати особистий (сімейний) бюджет упродовж досліджуваного періоду.*

Для цього потрібно: вести облік особистих (сімейних) доходів за певний період (зазвичай місяць); здійснити аналіз особистих (сімейних) витрат за цей же період; вивести підсумкове сальдо (різницю) між ними; сформувати бюджет на наступний період, обговоривши його попередньо із родиною; проаналізувати та виявити резерви зростання доходів та оптимізації витрат особистого (сімейного) бюджету; проаналізувати можливості для здійснення особистих (сімейних) заощаджень.

За результатами проведеного аналізу зробити загальний висновок з виокремленням основних проблем стосовно управління особистим (сімейним) бюджетом і сформулювати пропозиції щодо їх вирішення. Результати виконаних завдань презентувати у своїй групі.

2. *З-поміж п'яти вибраних для дослідження вітчизняних банків обрати одну банківську установу, в якій прагнете:*

- отримати кредит;
- вкласти кошти (з метою отримання доходу або збереження коштів).

У процесі тренінгу студентам необхідно оцінити:

- прозорість роботи банку, відкритість інформації про власників і позитивну історію;
- фінансові результати діяльності банку;
- дотримання нормативів НБУ окремими банками, порівняти нормативи банку із середніми значеннями по системі та нормативним значенням;
- терміни кредитування;
- можливість дострокового погашення кредиту;
- наявність штрафів за дострокове погашення кредиту;
- відсоткові ставки, комісії та інші статті витрат для клієнта банку;
- участь банку у Фонді гарантування вкладів фізичних осіб;
- кредитну політику банку (установа, яка видає кредити без застави та при пред'явленні мінімального пакету документів, не є надійним партнером для вкладників).

Результати дослідження відобразити у вигляді порівняльної таблиці (по п'яти банках).

Зробити загальний висновок з обґрунтуванням вибору обраного банку.

Оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу:

90–100 балів – студент у повному обсязі володіє матеріалом тренінгу, глибоко, самостійно та аргументовано розкриває зміст завдань тренінгу, всебічно обґрунтовує загальний висновок;

75–89 балів – студент достатньо повно володіє матеріалом тренінгу, але при розкритті змісту деяких завдань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, студент не повною мірою обґрунтовує загальний висновок;

60–74 бали – студент загалом володіє матеріалом тренінгу та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

1–59 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом тренінгу, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, загальний висновок не є обґрунтованим.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Фінанси» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні положень фінансового законодавства та навчальної і наукової фахової фінансової літератури та підготовці за його результатами реферату або есе і презентації за обраною темою.

№ теми	Тематика
<i>Тема 1</i>	Прогнозування основних векторів розвитку сучасної фінансової науки в Україні. Дискусійні питання сутності і функцій фінансів Фінанси як філософія, наука та мистецтво: погляд студентської молоді
<i>Тема 2</i>	Дискусійні питання сутності та складу фінансової системи Сучасні виклики та проблеми розвитку фінансової системи України
<i>Тема 3</i>	Бюджетна політика України: стан, оцінка, перспективи. Формування основних векторів державної фінансової політики в умовах повномасштабної війни в Україні. Вплив фінансового механізму на процеси суспільного відтворення.
<i>Тема 4</i>	Дискусійні питання сутності і функцій податків. Оподаткування доходів громадян: зарубіжний та вітчизняний досвід. Особливості фіскального регулювання в умовах війни та післявоєнного відновлення. Проблеми податкової політики України в умовах воєнного стану.
<i>Тема 5</i>	Проблеми функціонування бюджетної системи України і напрями їх вирішення в умовах воєнного стану. Проблеми формування доходів Державного і місцевих бюджетів України та вектори їх вирішення в умовах повномасштабної війни. Особливості видатків Державного бюджету України у період війни. Бюджетний дефіцит: фінансові та соціально-економічні наслідки.
<i>Тема 6</i>	Державний борг: структура та механізм формування. Переваги і недоліки боргового фінансування.
<i>Тема 7</i>	Недержавні пенсійні фонди в системі пенсійного забезпечення. Доходи і видатки фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Переваги і недоліки солідарної, накопичувальної та змішаної пенсійних систем.
<i>Тема 8</i>	Фінансові ресурси суб'єктів господарювання. Фінанси громадських організацій в умовах війни. Роль некомерційних організацій – об'єднань громадян у підвищенні обороноздатності країни.

	Особливості започаткування власного бізнесу в Україні. Особливості оподаткування підприємців-фізичних осіб в Україні.
<i>Тема 9</i>	Напрями максимізації доходів домогосподарств. Вектори раціоналізації витрат домогосподарств в сучасних умовах. Переваги і недоліки основних форм заощаджень домогосподарств.
<i>Тема 10</i>	Фінансовий ринок у ресурсному забезпеченні потреб господарюючих суб'єктів. Страхування та його роль у соціально-економічних процесах. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації національної економіки.
<i>Тема 11</i>	Багатоцільова фінансова підтримка постраждалих від війни українців від ООН. Фінансова підтримка у період війни: хто і як допомагає українській економіці. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями в умовах повномасштабної війни. Допомога міжнародних фінансових організацій Україні: основні переваги та потенційні виклики.

Оцінка за «Самостійну роботу» (реферати або есе і презентації) виставляється таким чином:

90-100 балів – студент у повному обсязі володіє матеріалом, винесеним на самостійну роботу, вільно самостійно та аргументовано викладає його під час доповіді, глибоко та всебічно розкриває його зміст;

75–89 балів – студент достатньо повно володіє матеріалом, винесеним на самостійну роботу, але при викладенні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

60–74 бали – студент в цілому володіє матеріалом, винесеним на самостійну роботу, та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

1–59 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, винесеним на самостійну роботу, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває його зміст, допускаючи при цьому суттєві неточності.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, робота у групах, методи опитування, тестування, моделювання проблемних ситуацій, реферування, написання есе, підготовка і презентація наукових доповідей.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Фінанси» використовуються такі методи оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- наукова дискусія;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- екзамен.

10. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання студентами усіх видів завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється у будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінанси» визначається як середньозважена величина залежно від питомої ваги кожної складової:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне оцінювання по темах 1-5	Підсумкова модульна робота (теми 1-5)	Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне оцінювання по темах 6-11	Підсумкова модульна робота (теми 6-11)	Оцінка визначається як середнє арифметичне за виконання завдань тренінгу	Оцінка за виконання завдання для самостійної роботи	25 тестів по 2 бали за кожен тест – максимально 50 балів; теоретичне (проблемне) питання – максимально 50 балів

Форми і критерії оцінювання

Поточне опитування під час занять:

Поточне оцінювання здійснюється шляхом обчислення середнього арифметичного оцінок, отриманих студентом під час занять. Кожен здобувач освіти повинен бути оцінений мінімум один раз на два заняття. У разі пропуску практичного заняття студент зобов'язаний його відпрацювати під час консультацій. Якщо цього не відбулося, пропущене заняття оцінюється в 0 балів, що враховується при підрахунку середнього балу.

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, проходять поточне оцінювання під час консультацій або шляхом виконання завдань у системі Moodle у позааудиторний час.

Оцінювання здійснюється за такими критеріями:

- 90–100 балів – студент демонструє повне та глибоке знання навчального матеріалу, здатен самостійно, послідовно й аргументовано викладати його, всебічно розкриває зміст теоретичних питань;
- 75–89 балів – студент має достатні знання, але при викладенні матеріалу може не вистачати глибини або переконливості та можливі незначні неточності;
- 65–74 бали – студент в основному володіє навчальним матеріалом, однак його виклад не супроводжується аналізом чи обґрунтуванням; наявні суттєві помилки або неточності;
- 60–64 бали – знання студента неповні, подання матеріалу фрагментарне, з помітними недоліками в розумінні базових аспектів;

- 1–59 балів – студент не засвоїв навчальний матеріал, відсутнє розуміння та пояснення основних питань.

Підсумковий бал за поточне опитування в межах кожного модуля визначається як середнє арифметичне усіх отриманих оцінок упродовж відповідного модуля.

Модульний контроль:

Підсумкова модульна робота – вид контролю, при якому оцінюється засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу із пройдених тем. Модульна робота включає:

8 тестових завдань: за правильну відповідь на кожен тест студент отримує 5 балів, що в підсумку складає 40 балів;

3 теоретичні питання: кожне питання оцінюється максимально у 20 балів, що в підсумку дає максимально 60 балів.

Критерії оцінювання кожного теоретичного питання:

- 15–20 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко розкриває зміст, демонструє розуміння ключових понять, логічно структурує відповідь, використовує приклади (за потреби);

- 8–14 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, подає відповідь фрагментарно, з окремими неточностями, частково або поверхово розкриває суть завдання, без належної аргументації або прикладів;

- 1–7 балів – студент демонструє низький рівень засвоєння матеріалу, відповідь неповна, з великою кількістю помилок, основні поняття розкриті поверхово або неправильно, спостерігається нерозуміння теми.

- 0 балів – відсутність відповіді або відповідь не відповідає питанню.

Екзамен:

Екзаменаційна робота – вид контролю, при якому оцінюється засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з усього навчального курсу. Екзаменаційна робота включає:

25 тестових завдань: за правильну відповідь на кожен тест студент отримує 2 бали, що в підсумку складає 50 балів;

1 теоретичне (проблемне) питання, яке оцінюється максимально у 50 балів.

Критерії оцінювання теоретичного (проблемного) питання:

- 41–50 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко розкриває зміст, демонструє розуміння ключових понять, логічно структурує відповідь, використовує приклади (за потреби);

- 21–40 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, подає відповідь фрагментарно, з окремими неточностями, частково або поверхово розкриває суть завдання, без належної аргументації або прикладів;

- 1–20 балів – студент демонструє низький рівень засвоєння матеріалу, відповідь неповна, з великою кількістю помилок, основні поняття розкриті поверхово або неправильно, спостерігається нерозуміння теми.

- 0 балів – відсутність відповіді або відповідь не відповідає питанню.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	Задовільно	D (задовільно)

60-64		Е (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-11
2.	Проекційний екран	1-11
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox)	1-11
4.	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-11
5.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-11
6.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-11
8.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-11

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Фінанси : підручник / За ред. д.е.н., професора А.І.Крисоватого. Тернопіль : Економічна думка, 2024. 567 с.
2. Бюджетна система : підручник / [В.Г. Дем'янишин, О.П. Кириленко та ін.] ; за ред. В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленко, З.М. Лободіної. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 624 с.
3. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / І.М. Грінько ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 109 с.
4. Податкова система : підручник / З.С. Варналій, М.В. Романюк. К.: Знання України, 2019. 567 с.
5. Фінанси підприємств : підручник / [Н.О. Власова та ін.] ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : Світ книг, 2018. 437 с.
6. Фінанси : підручник / І. О. Лютий, С. Я. Боринець, З. С. Варналій [та ін.] ; за ред. І. О. Лютого. К. : Ліра-К, 2021. 728 с.

Додаткові:

7. Бак Н. Роль фінансової влади у розбудові повоєнної України. Світ фінансів. 2023. Вип. 1 (74). С. 48-56.
8. Десятнюк О., Горват Т. Регулювання фінансової діяльності підприємств в умовах воєнної економіки: поточний стан та прогнози. Світ фінансів. 2023. Вип. 2 (75). С. 45-55.
9. Дем'янишин В., Лободіна З., Кізима Т. Організаційно-методичні засади вдосконалення планування видатків бюджету держави на соціальний захист сімей з дітьми. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2020. Вип. 1 (95). С. 69-85.
10. Дзюблюк О. Монетарна політика Європейського центрального банку у контексті протидії кризовим явищам на фінансовому ринку. Світ фінансів. 2023. Вип. 2 (75). С. 8-30.
11. Кізима А. Я., Маслій В. В., Гордов О. Б., Лясковський Т. Б. Оцінка структурних змін у місцевих бюджетах в умовах фінансової децентралізації. Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми. 2025. № 6.
12. Кізима Т.О. Напрями реструктуризації фінансової системи України у контексті сучасних глобальних трендів. Сьомі Всеукраїнські наукові читання пам'яті С.І. Юрія : зб. наук. праць. (м. Тернопіль, 16 лист. 2021 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 146 с. С. 60-62.
13. Кізима Т., Булавинець В., Кізима А. Фінансова поведінка домогосподарств у контексті

розвитку поведінкових фінансів. Економічний аналіз. 2022. Вип. 4 (32). С. 152-164.

14. Кізима Т. О., Газилишин О. А. Фінанси політичних партій в умовах повномасштабної війни: прагматико-аналітичний аспект. Світ фінансів. 2025. Вип. 3.
15. Кізима Т. О., Газилишин О. А. Фінансування політичних партій в Україні: наскільки ми наблизилися до європейських стандартів? Економічний аналіз. 2025. №2.
16. Кізима Т. О., Квасовський О. Р., Маслій В. В., Охотницький М. В. Кредитні спілки як інструмент формування заощаджень вітчизняних домогосподарств. Статистика України. 2025. №3.
17. Кізима Т. О., Маслій В. В., Охотницький М. В. Фінансова грамотність, заощадження та інвестиційна діяльність домогосподарств: аналіз тенденцій. Економічний аналіз. 2025. Т. 35. № 2. С. 177-190.
18. Кізима Т. О., Лободіна З. М., Кізима А. Я. Інвестування заощаджень домогосподарств у контексті впливу на функціонування публічних фінансів в умовах війни. Світ фінансів. 2023. Вип. 4 (77). С. 52-67.
19. Кнейслер О., Спасів Н., Кізима Т. Фінанси об'єднаних територіальних громад у фінансовій системі України. Світ фінансів. 2020. Вип. 1 (60). С. 8-19.
20. Коваль С.Л., Грицишина Л.І. Особливості формування фінансових ресурсів домогосподарств у сучасних умовах. Світ фінансів. 2020. № 4 (65). С. 131–143.
21. Коваль С.Л., Сидор І.П. Фінансове забезпечення банківських послуг. Агросвіт. 2020. № 15. С. 30–35.
22. Крисоватий А. Воєнні реалії фіскального простору публічних фінансів України. Світ фінансів. 2023. Вип. 1 (74). С. 8-30.
23. Лободіна З., Дем'янишин В., Кізима Т., Савчук С. Сучасні тенденції розвитку та наслідки трансформації бюджетної системи України в контексті реформування управління публічними фінансами. Вісник економіки. 2021. Вип. 4 (102). С. 38-56.
24. Кізима Т., Лободіна З., Горин В., Кізима А. Поведінкові фінанси як методологічний концепт дослідження сфери публічних фінансів в Україні. Світ фінансів. 2022. Вип. 4 (73). С. 8-21.
25. Лободіна З., Дем'янишин В., Кізима Т., Березька К., Кізима А. Функціонування бюджетів участі: сучасний стан, тенденції модернізації та моделювання в умовах реформування публічних фінансів. Вісник економіки. 2022. Вип. 4 (106). С. 8-27.
26. Лободіна З., Дем'янишин В., Кізима Т., Лушней Ю., Лободін Р. Управління публічними фінансами в контексті протидії ризикам воєнного часу. Вісник економіки. 2023. Вип. 4 (110). С. 8-28.
27. Луніна І.О. Потенціал публічних фінансів для забезпечення видатків воєнного періоду та поствоєнного відновлення України. Фінанси України. 2022. №8. С. 7-26.
28. Макогон В.Д., Адаменко І.П. Державні та муніципальні фінанси в умовах економічних перетворень. Економічний вісник університету. 2020. Вип. 46. С. 177-183.
29. Марченко С.М. Стратегічне управління державними фінансами: євроінтеграційний курс, міжнародні тренди, національні особливості. Фінанси України. 2022. №1. С. 7-26.
30. Мульська О. Фінансова стійкість домогосподарств і територіальних громад в умовах економічної нестабільності: чутливість до економічного поступу території. Світ фінансів. 2023. Вип. 2 (75). С. 155-168.
31. Опарін В.М., Паєнтко Т.В. Макрофінанси – новий тренд досліджень у фінансовій науці. Фінанси України. 2023. №4. С. 92-104.
32. Семенченко А.І. Інформаційно-комунікаційні технології в публічному управлінні місцевими фінансами: стан та перспективи розвитку. Інвестиції: практика та досвід. 2020. №13-14. С. 86-91.
33. Сидор І.П., Коваль С.Л. Фінансові аспекти функціонування територіальних громад: теоретико-концептуальний зріз. Економічні студії. 2021. № 1 (31). С. 130–137.
34. Сидорчук А. Фінансова стійкість домогосподарств: теоретичні основи та прикладні аспекти : монографія. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 474 с.

35. Фінанси підприємств корпоративного сектора економіки України : колективна монографія / Зимовець В.В., Даниленко А.І., Терещенко О.О. та ін. ; за ред. В.В. Зимовця ; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». К., 2019. 306 с.
36. Хомутенко А.В. Державний контроль ефективності управління державними фінансами України. Економіка та держава. 2020. №2. С. 48-56.
37. Dubrovina N., Neubauerova E., Fabuš M., Tulai O. The evaluation of indices of public finance distribution on central and local levels for EU countries. Journal of European Economy. 2019. № 4. P. 454-465.
38. Horyn V., Berezka K., Lobodina Z., Kizyma T., Kizyma A. Application of Factor Analysis in Information Support of Participatory Budget Management in an Inclusive Economy. ADVANCED COMPUTER INFORMATION TECHNOLOGIES : 14th International Conference. Ceske Budejovice, Czech Republic. 19-21 September 2024.
39. Giebe C., Hammerström L., Zwerenz D. Big Data & Analytics as a sustainable Customer Loyalty Instrument in Banking and Finance. Financial Markets, Institutions and Risks. 2019. Vol. 3(4). P. 74-88.
40. Keynes J.M. The General Theory of Employment, Interest and Money. 1936. URL: <https://www.marxists.org/reference/subject/economics/keynes/general-theory>.
41. Kizyma T. Priorities for the household finance development and the financial literacy formation of population. Modern Ukrainian financial science: theoretical paradigm & practical concept of public finance : monograph / V. Fedosov, A. Krysovaty, V. Oparin, P. Yukhymenko. Oklahoma City: Draft2Digital Publishing House, 2018. P. 415-431.
42. Kizyma T., Lobodina Z., Khamyha Yu. Fraud with financial resources of the state: types and effect on the shadow economy. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2019. №2 (29). P. 355-36.
43. Krysovaty A., Desyatnyuk O., Tulai O. Public finances and sustainable development: opportunities and challenges. Social, economic, legal and financial challenges in the context of global transformations: Monograph. Bratislava-Kharkiv, 2019. P.10–17.
44. Lobodina Z., Kizyma T., Demianyshyn V., Berezka K., Savchuk S. Participatory budgeting in the context of behavioral finances. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2022. Vol. 5 (46). C. 109–125. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3886>
45. Lobodina Z.M., Lopushniak H.S., Kizyma T.O., Lyvdar M.V. Inclusive budjeting: theoretical aspects, prerequisites and necessity for its implementation in Ukraine. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2020. Vol. 2. №33. P. 463-472. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3008>
46. Musgrave R. A. Economics of Fiscal Federalism. Public Finance in a Democratic Society: Coll. Papers. Vol. 2. Brighton, U.K. : Wheatsheaf Books Ltd, 1986. P. 33–41.
47. Secinaro S., Calandra D., Petricean D., Chmet F. Social Finance and Banking Research as a Driver for Sustainable Development: A Bibliometric Analysis. Sustainability. 2021. Vol. 13. № 330. URL: <https://doi.org/10.3390/su13010330>
48. Sydorchuk A. Modelling of household financial behaviour. Modern engineering and innovative technologies. 2023. Issue 28. Part 1. P. 98 – 103.
49. Sydorchuk A. The financial sustainability during household life-stages. Internauka. Series: «Economic Sciences». 2023. №7.

Інтернет-ресурси:

1. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>
2. Ціна держави – проєкт CASE Україна. URL: <https://cost.ua/>
3. Єдиний веб-портал використання публічних коштів. URL: <https://spending.gov.ua/new/>
4. Бюджети територіальних громад. URL: https://public.tableau.com/app/profile/ulead/viz/_16360623127390/sheet0
5. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/local-budgets>
6. Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>

7. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/>
8. Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>
9. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
10. Офіційний веб-сайт Державної аудиторської служби України. URL: <https://dasu.gov.ua/>